

Offentlighet och sekretess för uppgifter i domstolsavgöranden

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen dels antar regeringens förslag till ändring i rättegångsbalken, dels antar regeringens förslag till ändring i offentlighets- och sekretesslagen med en mindre justering.

För att säkerställa medborgarnas förtroende för att domstolarna utför sina rättskipande och rättsvårdande uppgifter på ett korrekt och rättssäkert sätt är det viktigt att allmänheten i så stor utsträckning som möjligt har insyn i domstolarnas rättskipande och rättsvårdande verksamhet. Från rättssäkerhets- och integritetssynpunkt måste samtidigt enskildas tungt vägande intresse av skyddet för sina privatliv tillgodoses genom bestämmelser om offentlighet och sekretess för domstolarnas förhandlingar, domar och beslut.

De lagändringar som utskottet tillstyrker innebär bl.a. att det blir tydligare vilka slags beslut som omfattas av huvudregeln om att uppgifter som tas in i domstolsavgöranden blir offentliga. Vidare klargörs att domstolarna ska göra en noggrann avvägning mellan offentlighetsintresset och sekretessintresset för varje uppgift som ingår i ett sådant avgörande när de överväger om ett beslut om fortsatt sekretess ska fattas. Även om intresset av offentlighet många gånger måste anses väga tungt ska det i vissa fall ändå vara möjligt att hemlighålla vissa skyddsvärda uppgifter i en dom eller ett beslut, t.ex. identiteten på en målsägande i ett mål om sexualbrott. Genom förslagen tydliggörs samtidigt att vissa slags uppgifter, t.ex. sådana som gäller resultatet av prövningen eller identiteten på någon som en anklagelse om brott har riktats mot, har ett särskilt stort offentlighetsintresse.

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 oktober 2016.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Behandlade förslag

Proposition 2015/16:144 Offentlighet och sekretess för uppgifter i domstolsavgöranden.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden.....	9
Offentlighet och sekretess för uppgifter i domstolsavgöranden	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Propositionen	13
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	14
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Offentlighet och sekretess för uppgifter i domstolsavgöranden

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), med den ändringen att 43 kap. 9 § får den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:144 punkt 1 och bifaller delvis proposition 2015/16:144 punkt 2.

Stockholm den 12 maj 2016

På konstitutionsutskottets vägnar

Andreas Norlén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén (M), Björn von Sydow (S), Hans Ekström (S), Annicka Engblom (M), Jonas Millard (SD), Maria Abrahamsson (M), Jonas Gunnarsson (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Agneta Börjesson (MP), Patrick Reslow (M), Fredrik Eriksson (SD), Mathias Sundin (L), Mia Sydow Mölleby (V), Tuve Skånberg (KD), Emilia Töyrä (S), Berit Högman (S) och Ida Karkiainen (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2015/16:144 Offentlighet och sekretess för uppgifter i domstolsavgöranden föreslår regeringen att riksdagen antar de förslag till ändringar i offentlighets- och sekretesslagen och rättegångsbalken som lagts fram i propositionen. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet. Regeringen har följt Lagrådets synpunkter.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen den 17 mars 2016.

Bakgrund

Allmänt om sekretessregleringen

Det följer av 2 kap. 2 § första stycket tryckfrihetsförordningen (TF) att rätten att ta del av allmänna handlingar får begränsas bara om det krävs med hänsyn till vissa där angivna intressen. Det gäller dels vissa allmänna intressen (2 kap. 2 § första stycket 1–5 och 7 TF), t.ex. intresset av att förebygga eller beivra brott, dels skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden (2 kap. 2 § första stycket 6 TF). Varje begränsning ska anges noga i en särskild lag eller, om så i ett visst fall anses lämpligare, i en annan lag som den förstnämnda lagen hänvisar till (2 kap. 2 § andra stycket TF). Den särskilda lag som åsyftas är offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL.

Sekretess innebär inte bara begränsningar av rätten att ta del av allmänna handlingar utan även ett förbud mot att röja en uppgift, vare sig det sker muntligen, genom utlämnande av en allmän handling eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL). Sekretess innebär alltså både handlingssekretess och tystnadsplikt. Till den del sekretessbestämmelserna innebär tystnadsplikt medför de en begränsning av yttrandefriheten enligt regeringsformen (RF) och enligt den europeiska konventionen den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Europakonventionen och domstolssekretessen

Europakonventionen är införlivad i svensk rätt sedan 1995. Det följer vidare av 2 kap. 19 § RF att lagar eller andra föreskrifter inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av konventionen.

Enligt artikel 6.1 i Europakonventionen ska var och en vid prövningen av hans eller hennes civila rättigheter eller skyldigheter eller av en anklagelse mot honom eller henne för brott vara berättigad till bl.a. en offentlig förhandling inför domstol. Vidare föreskrivs att domen ska avkunnas offentligt men att pressen och allmänheten får utestängas från förhandlingen eller en del av den av hänsyn till den allmänna moralen, den allmänna ordningen, eller den nationella säkerheten i ett demokratiskt samhälle, eller när minderårigas intressen eller skyddet för parternas privatliv kräver det. Pressen och allmänheten får utestängas från förhandlingen även i den utsträckning domstolen finner det strängt nödvändigt under särskilda omständigheter när offentlighet skulle skada rättvisans intresse. En närmare redogörelse för Europadomstolens praxis i detta avseende lämnas i propositionen (s. 11 f.).

En konventionsstat får enligt artikel 15.1 i Europakonventionen vidta åtgärder som innebär avvikelser från skyldigheterna enligt konventionen när staten befinner sig i krig eller i annat allmänt nödläge som hotar nationens existens. Sådana åtgärder får vidtas bara i den utsträckning som det är oundgängligen nödvändigt och enbart om åtgärderna inte är oförenliga med landets övriga förpliktelser enligt den internationella rätten. I artikel 15.3 finns bestämmelser om att Europarådets generalsekreterare i sådana fall ska hållas underrättad.

Domstolssekretessen enligt offentlighets- och sekretesslagen

Grundläggande bestämmelser

I 43 kap. OSL finns särskilda bestämmelser om sekretess i domstol som inte tar sikte på någon särskild måltyp utan är av generell betydelse för förfarandet.

När ett beslut i ett ärende hos en myndighet överklagas till en förvaltningsdomstol ska de eventuella sekretessbestämmelser som gäller för uppgifter i ärendet hos myndigheten också tillämpas av förvaltningsdomstolen (43 kap. 1 § första stycket OSL). Förvaltningsdomstolen ska alltså tillämpa de aktuella sekretessbestämmelserna som om de vore primära sekretessbestämmelser även hos domstolen. Med primära sekretessbestämmelser avses sådana bestämmelser om sekretess som en myndighet ska tillämpa på grund av att bestämmelsen riktar sig direkt till myndigheten eller omfattar viss verksamhet eller en viss ärendetyp som hanteras hos myndigheten (3 kap. 1 § OSL). Den aktuella bestämmelsen gäller enbart i mål som har inlets genom ett överklagande.

I 43 kap. 1 § andra stycket OSL erinras om att primära sekretessbestämmelser som i övrigt är tillämpliga hos domstolar även finns i lagens fjärde och femte avdelningar. Lagens fjärde avdelning innehåller bestämmelser till skydd för allmänna intressen, och den femte avdelningen innehåller bestämmelser till skydd för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden.

Om en domstol i sin rättskipande eller rättsvårdande verksamhet får en sekretessreglerad uppgift från en annan domstol eller myndighet, blir

sekretessbestämmelsen som huvudregel tillämplig på uppgiften även hos den mottagande domstolen (43 kap. 2 § OSL). Denna bestämmelse om överföring av sekretess gäller för såväl allmänna domstolar som förvaltningsdomstolar och innebär alltså att den aktuella sekretessbestämmelsen blir tillämplig som en sekundär sekretessbestämmelse hos domstolen.

Av 43 kap. 3 § OSL framgår att vissa sekretessbestämmelser inte tillämpas hos en domstol i dess rättskipande eller rättsvårdande verksamhet och att viss sekretess som tar sikte på uppgifter i förundersökningar i brottmål gäller med annan styrka hos en domstol än hos andra myndigheter.

Sekretess under och efter en domstolsförhandling

I 2 kap. 11 § andra stycket RF föreskrivs att en förhandling vid domstol ska vara offentlig. Av 2 kap. 20 § första stycket 4 RF framgår dock att förhandlingsoffentligheten under vissa förutsättningar får begränsas genom lag. Av 2 kap. 21 § RF följer vidare att begränsningarna måste tillgodose ett ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle och att de inte får gå längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till detta ändamål. Begränsningar av det här slaget finns för de allmänna domstolarna i rättegångsbalken (RB) och för de allmänna förvaltningsdomstolarna i förvaltningsprocesslagen (1971:291), som båda i sin tur hänvisar till bestämmelser i OSL.

Som huvudregel upphör en sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål eller i ett ärende i en domstols rättskipande eller rättsvårdande verksamhet att vara tillämplig om uppgiften läggs fram vid en offentlig förhandling (43 kap. 5 § första stycket OSL). Denna huvudregel gäller hos både allmänna domstolar och förvaltningsdomstolar. Huvudregeln gäller dock inte för uppgifter som lagts fram vid en förhandling inom stängda dörrar.

Enligt 5 kap. 1 § andra stycket RB får en domstol hålla förhandling inom stängda dörrar, om det kan antas att det vid förhandlingen kommer att läggas fram uppgifter för vilka hos domstolen gäller sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen. Ett beslut om stängda dörrar kräver som huvudregel dessutom att det bedöms vara av synnerlig vikt att uppgiften hålls hemlig.

I lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare finns bestämmelser om offentlighet vid huvudförhandlingen i mål mot den som inte har fyllt 21 år.

För att en förhandling i en allmän förvaltningsdomstol ska få hållas inom stängda dörrar är det tillräckligt att det vid förhandlingen kan antas läggas fram uppgifter för vilka sekretess enligt OSL gäller hos domstolen (16 § förvaltningsprocesslagen). Något krav på att det ska bedömas vara av synnerlig vikt att uppgifterna hålls hemliga finns alltså inte.

Om en uppgift för vilken sekretess gäller läggs fram vid en förhandling inom stängda dörrar är sekretessbestämmelsen tillämplig även under domstolens fortsatta handläggning av målet eller ärendet, om domstolen inte beslutar annat (43 kap. 5 § andra stycket OSL). När domstolen skiljer målet eller ärendet från sig måste sekretessfrågan prövas slutligt.

Sekretessbestämmelsen fortsätter att vara tillämplig i den utsträckning som domstolen beslutar om det. Utan ett sådant särskilt beslut upphör däremot sekretessbestämmelsen att vara tillämplig även för sådana uppgifter som lagts fram vid en förhandling inom stängda dörrar. För dessa uppgifter sker genom avgörandet i målet eller ärendet därmed ett s.k. offentlighetsdop av tidigare sekretessbelagda uppgifter. Enligt förarbetena bygger denna reglering på tanken att en domstol bör ha möjlighet att låta sekretessen upphöra att gälla trots att domstolen tidigare har funnit att förhandlingen bör hållas inom stängda dörrar. Domstolen kan nämligen i efterhand anse att de uppgifter som lades fram vid förhandlingen inte var av den ömtåliga natur som domstolen räknade med när beslutet om stängda dörrar fattades (prop. 1979/80:2 Del A s. 307).

Överklagas ett avgörande i vilket en domstol har beslutat att en sekretessbestämmelse som gäller för en viss uppgift ska vara tillämplig även i fortsättningen, ska den högre domstolen pröva om beslutet ska fortsätta att gälla när den skiljer målet eller ärendet från sig (43 kap. 10 § OSL).

Sekretess för uppgifter i domar eller beslut

Det följer av 43 kap. 8 § första stycket OSL att en sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål eller ärende som huvudregel upphör att vara tillämplig i målet eller ärendet om uppgiften tas in i en dom eller ett annat beslut. Genom avgörandet sker alltså i dessa fall som huvudregel ett offentlighetsdop även av sådana uppgifter som inte har lagts fram vid en offentlig förhandling, om uppgifterna tas in i domen eller beslutet. Bestämmelsen gäller i såväl en allmän domstols som en förvaltningsdomstols rättskipande eller rättsvårdande verksamhet. Domstolen har dock möjlighet att besluta att en sekretessbestämmelse som gäller för en viss uppgift ska fortsätta att vara tillämplig på uppgiften när den ingår i en dom eller ett beslut (43 kap. 8 § andra stycket första meningen OSL). Denna prövning är fristående i förhållande till den prövning som domstolen gör när den överväger om hela eller delar av en förhandling ska hållas inom stängda dörrar.

Det framgår varken av lagtexten eller av förarbetena vilka slags beslut, utöver domar, som enligt 43 kap. 8 § första stycket OSL omfattas av offentlighetsdopet. Riksdagens ombudsmän (JO) har dock uttalat att det inte råder något tvivel om att uttrycket ”annat beslut” innefattar slutliga beslut. Det ligger vidare enligt JO närmast till hands att tolka detta uttryck så att det inte bara avser slutliga beslut utan även vissa beslut som inte är slutliga. Enligt JO är det naturligt att bestämmelsen om offentlighetsdopet bl.a. också tillämpas på beslut som innebär att någon berövas friheten (JO 2004/05 s. 42).

I 43 kap. 8 § tredje stycket första meningen OSL finns en begränsningsregel som innebär att ett beslut om fortsatt sekretess inte får omfatta domslutet eller motsvarande del av annat beslut, såvida inte rikets säkerhet eller annat intresse av synnerlig vikt oundgängligen påkallar det. Anledningen till detta är att insynsintresset av rättssäkerhetsskäl anses särskilt stort när det handlar om

utgången i ett mål eller ärende. Gäller målet eller ärendet någons civila rättigheter eller skyldigheter eller innefattar det en anklagelse mot någon för brott, gäller dessutom att ett beslut om fortsatt sekretess som omfattar domslutet eller motsvarande del av annat beslut får fattas endast om riket befinner sig i krig eller krigsfara eller om det råder andra utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig (43 kap. 8 § tredje stycket andra meningen OSL). Denna ytterligare begränsning infördes med hänvisning till artikel 15 i Europakonventionen (prop. 1979/80:2 Del A s. 310). Det framgår dock inte av lagtexten vilka uppgifter som ska anses ingå i domslutet eller motsvarande del av annat beslut, och någon ledning ges inte heller i förarbetena till bestämmelsen. Det har dock enligt regeringen etablerats en relativt klar praxis som innebär att målsägandens namn i känsligare mål om sexualbrott hemlighålls i domslutet oaktat vad som sägs i 43 kap. 8 § OSL (SOU 2008:93 s. 130 f.). Härutöver redogör regeringen i den nu aktuella propositionen (s. 17) för praxis och uttalanden som berör frågan om vilka uppgifter som ingår i domslutet eller motsvarande del av ett annat beslut. Sammanfattningsvis gör regeringen bedömningen att det i dag är oklart vilka uppgifter som ingår i domslutet eller motsvarande del av ett annat beslut.

Utskottets överväganden

Offentlighet och sekretess för uppgifter i domstolsavgöranden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag med en mindre justering.

Propositionen

Behovet av ändringar i offentlighets- och sekretesslagen

Regeringen gör efter en avvägning mellan vikten av offentlighet och insyn i domstolsförandet å ena sidan och risken för att en långtgående offentlighet kan medföra skador på andra beaktansvärda intressen å andra sidan bedömningen att den nuvarande modellen i OSL med ett offentlighetsdop som huvudregel och tillhörande restriktiva undantag för fortsatt sekretess är rimlig. Huvuddragen i den aktuella regleringen bör alltså enligt regeringen lämnas oförändrade. Det ändrar emellertid inte på det faktum att det har uppmärksammats vissa problem förknippade med bestämmelserna i nuvarande 43 kap. 8 § OSL, anför regeringen.

För det första bedömer regeringen att det är oklart vilka beslut – utöver domar och slutliga beslut – som omfattas av regleringen om offentlighetsdopet. Regeringen anser vidare att det är otillfredsställande att det inte framgår omedelbart av lagtexten att samtliga slutliga beslut omfattas av regleringen.

För det andra finns det enligt regeringen problem kopplade till regleringen om att särskilt starka skäl krävs för beslut om fortsatt sekretess för uppgifter i domslutet eller motsvarande del av annat beslut. Regeringen påtalar att det har uppmärksammats att praxis varierar mellan domstolar när det gäller frågan om att sekretessbelägga uppgifter om en parts namn i domar och andra beslut.

För det tredje anser regeringen att det är tveksamt om bestämmelsen i 43 kap. 8 § tredje stycket andra meningen OSL är fullt förenlig med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen. Detta hänger i sin tur samman med frågan om identiteten på den eller dem som en dom eller ett beslut avser ska anses ingå i domslutet eller inte. Anses identitetsuppgifter ingå i domslutet i den mening begreppet har enligt OSL krävs nämligen i många fall att riket befinner sig i krig eller krigsfara, eller att det råder andra utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig, för att ett beslut om fortsatt sekretess ska få fattas. Europadomstolen förefaller dock anse att det i vissa fall inte bara är tillåtet utan under normala omständigheter också nödvändigt att hemlighålla uppgifter om en parts identitet i ett avgörande. Den svenska regleringen framstår därför enligt regeringen till sin ordalydelse som alltför restriktiv när

det gäller möjligheten att skydda uppgifter om identiteten på parter och andra inblandade i mål eller ärenden i domstol.

När det gäller frågan om vilka beslut som ska omfattas av regleringen konstaterar regeringen inledningsvis att rättsläget är helt klart i fråga om att en domstols alla slutliga beslut omfattas av bestämmelsen i 43 kap. 8 § OSL. Regeringen föreslår därför att det tydliggörs i lagtexten att alla domar och slutliga beslut ska omfattas av offentlighetsdopet.

Regeringen konstaterar härefter att det är mer oklart vilka av de beslut som inte är slutliga, dvs. beslut som inte innebär att målet avgörs, som omfattas av regleringen av offentlighetsdopet. Med hänsyn till syftet med bestämmelserna i 43 kap. 8 § OSL är det enligt regeringen inte lämpligt att begränsa dessa till att enbart gälla för domar och slutliga beslut. Åtminstone vissa andra typer av beslut måste generellt anses ha ett sådant starkt principiellt insynsintresse att de också bör omfattas av huvudregeln med ett offentlighetsdop. Regeringen gör i propositionen (s. 22–23) en analys som utmynnar i bedömningen att det är rimligt att anse att värdet av insyn i domstolarnas verksamhet väger olika tungt beroende på vilket slags beslut det rör sig om. Regleringen av offentlighetsdopet bör därför utöver slutliga beslut endast omfatta sådana beslut som har ett särskilt starkt allmänintresse eller där rättssäkerhetsintresset talar särskilt starkt för insyn.

Med hänsyn till de angivna utgångspunkterna står det enligt regeringen klart att beslut som innebär att någon enskild berövas friheten eller i övrigt tvingas utstå inskränkningar i rörelsefriheten ska omfattas av regleringen om offentlighetsdop. Även beslut om andra typer av tvångsåtgärder, t.ex. beslag och husrannsakan, samt beslut om säkerhetsåtgärder, exempelvis kvarstad i såväl brottmål som tvistemål, bör omfattas av offentlighetsdopet. Vidare konstaterar regeringen att domstolarna ibland fattar särskilda beslut under handläggningen av ett mål eller ärende som innebär att domstolen bestämmer vad som tills vidare ska gälla i målet eller ärendet. Besluten har ofta stor betydelse för parterna och går normalt att överklaga särskilt. Dessa beslut får därför generellt anses vara förknippade med ett sådant starkt insynsintresse att de också bör omfattas av bestämmelserna om offentlighetsdopet.

Sammanfattningsvis anser regeringen alltså att den nya regleringen om offentlighetsdopet förutom samtliga domar och slutliga beslut också bör omfatta beslut som innebär att domstolen tar ställning till om en tvångs- eller säkerhetsåtgärd ska riktas mot en enskild. Regleringen bör även omfatta beslut som innebär att domstolen bestämmer vad som tills vidare ska gälla i en fråga som målet eller ärendet rör. Andra beslut som inte är slutliga bör inte omfattas, anför regeringen.

Regeringen pekar vidare på att trots de starka skäl som krävs för att besluta om fortsatt sekretess för uppgifter i domslutet och motsvarande del av annat beslut framgår det inte av vare sig lagtexten eller förarbetena vad som ingår i dessa delar av en dom eller ett beslut. Detta har lett till osäkerhet främst i fråga om möjligheten att besluta om fortsatt sekretess för identitetsuppgifter som rör parter och andra som en dom eller ett beslut avser. Regeringen föreslår därför

att dagens särreglering för uppgifter som förekommer i domslut eller motsvarande del av annat beslut tas bort. Med en sådan lösning saknas det också anledning att i detta sammanhang närmare analysera frågan huruvida parternas identitetsuppgifter ska anses ingå i domslutet eller inte, anför regeringen.

Följden av att särregleringen för uppgifter i domslut och motsvarande del av andra beslut tas bort är enligt regeringen att det för domstolarna inte kommer att råda någon tvekan om att det i vissa situationer är möjligt att besluta om fortsatt sekretess för identitetsuppgifter även i fall när dessa från processrättsliga utgångspunkter kan bedömas ingå i domslutet eller motsvarande del av annat beslut. För migrationsdomstolarnas del innebär förslaget också att möjligheten till tydlig prejudikatbildning säkerställs, oavsett om identitetsuppgifter för den asylsökande anses ingå i domslutet eller inte.

Att särregleringen tas bort innebär dock enligt regeringen inte att det i större utsträckning än enligt den nuvarande ordningen bör vara möjligt att besluta om fortsatt sekretess för andra uppgifter än identitetsuppgifter. Det starka insynsintresset för samtliga uppgifter i domstolarnas avgöranden bör även fortsättningsvis beaktas inom ramen för den noggranna avvägning som enligt regeringen ska göras när en domstol överväger om ett beslut om fortsatt sekretess ska fattas.

När det gäller intresseavvägningen mellan offentlighet och sekretess föreslår regeringen en reglering som innebär att det ska krävas att intresset av sekretess för den aktuella uppgiften väger väsentligt tyngre än intresset av offentlighet för att en domstol ska besluta om fortsatt sekretess. Regeringen understryker att beslut om fortsatt sekretess även fortsättningsvis ska fattas med stor restriktivitet, särskilt när det gäller vissa slags uppgifter (se vidare nedan). Även i ett fall där insynsintresset är begränsat ligger i kravet på att sekretessintresset ska väga väsentligt tyngre än intresset av offentlighet att den befarade skadan eller det befarade menet måste vara av allvarlig karaktär och att det aktuella sekretessintresset därför måste väga mycket tungt för att det ska vara aktuellt med ett beslut om att en sekretessbestämmelse ska fortsätta att vara tillämplig.

För att säkerställa en ändamålsenlig tillämpning av regleringen anser regeringen att det lämpligen bör anges uttryckligen i lagen att domstolen vid sin avvägning mellan offentlighetsintresset och sekretessintresset ska lägga särskild vikt vid intresset av offentlighet för vissa typer av uppgifter. Således föreslås att det ska läggas särskild vikt vid intresset av offentlighet för uppgifter om vilka överväganden som domstolen har gjort vid sin prövning, om resultatet av prövningen och om identiteten på någon som en anklagelse för brott har riktats mot eller vars rörelsefrihet inskränks genom avgörandet.

Slutligen föreslås att det i likhet med vad som gäller i dag bör framgå av regleringen att beslut om att en sekretessbestämmelse ska fortsätta att vara tillämplig alltid ska fattas i fråga om en uppgift som sekretess gäller för enligt 27 kap. 5 § andra och tredje styckena samt 34 kap. 4 § OSL, om det skulle

strida mot avtal som anges där att uppgiften röjs. I dessa fall ska det alltså över huvud taget inte göras någon intresseavvägning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2016.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom de skäl för den föreslagna lagstiftningen som anförs i propositionen. Utskottet konstaterar vidare att det inte har väckts någon motion med anledning av propositionen. Emellertid noterar utskottet att den nuvarande lydelsen av 43 kap. 9 § OSL har återgetts felaktigt i propositionen, vilket lett till att förslaget fått en lydelse som inte var avsedd. Utskottet föreslår därför att bestämmelsen får den lydelse som anges i bilaga 3. Utskottet tillstyrker i övrigt regeringens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:144 Offentlighet och sekretess för uppgifter i domstolsavgöranden:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 5 § rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

5 §¹

Överläggning till dom eller beslut ska hållas inom stängda dörrar, om rätten inte finner att det kan ske offentligt. Hålls överläggning inom stängda dörrar, får, förutom rättens ledamöter, närvara endast sådan rättens tjänsteman som har att ta befattning med målet. När det finns särskilda skäl får rätten tillåta även annan att närvara vid sådan överläggning.

Avkunnande av dom eller beslut ska ske offentligt. I den utsträckning domen eller beslutet innehåller uppgift som omfattas av beslut om sekretess enligt 43 kap. 8 § andra och tredje styckena offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), ska dock avkunnandet ske inom stängda dörrar.

Avkunnande av dom eller beslut ska ske offentligt. I den utsträckning domen eller beslutet innehåller uppgift som omfattas av beslut om sekretess enligt 43 kap. 8 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), ska dock avkunnandet ske inom stängda dörrar.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2016.

¹ Senaste lydelse 2009:401.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

dels att 43 kap. 5, 8–10 §§ och rubriken närmast före 43 kap. 10 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 43 kap. 8 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

43 kap.

5 §¹

En sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål eller ett ärende i en domstols rättskipande eller rättsvårdande verksamhet upphör att vara tillämplig i målet eller ärendet, om uppgiften läggs fram vid en offentlig förhandling i samma mål eller ärende. Detta gäller dock inte sekretess enligt 4 § och 18 kap. 15 §.

Om en uppgift som avses i första stycket läggs fram vid en förhandling inom stängda dörrar, är sekretessbestämmelsen tillämplig även under domstolens fortsatta handläggning av målet eller ärendet, om domstolen inte beslutar annat. Sedan domstolen har skilt målet eller ärendet från sig fortsätter dock sekretessbestämmelsen att vara tillämplig endast i den utsträckning domstolen i domen eller beslutet har förordnat om det. Ett sådant förordnande ska alltid meddelas för uppgift för vilken sekretess gäller enligt 27 kap. 5 § andra och tredje styckena samt 34 kap. 4 §, om det skulle strida mot avtal som anges där att uppgiften röjs.

Om en uppgift som avses i första stycket läggs fram vid en förhandling inom stängda dörrar, är sekretessbestämmelsen tillämplig även under domstolens fortsatta handläggning av målet eller ärendet, om domstolen inte beslutar annat. Sedan domstolen har skilt målet eller ärendet från sig fortsätter dock sekretessbestämmelsen att vara tillämplig endast i den utsträckning domstolen i sitt avgörande har beslutat det.

Ett beslut enligt andra stycket om att en sekretessbestämmelse ska fortsätta att vara tillämplig ska alltid fattas i fråga om en uppgift som sekretess gäller för enligt 27 kap. 5 § andra och tredje styckena samt 34 kap. 4 §, om det

¹ Senaste lydelse 2011:739.

skulle strida mot avtal som anges där att uppgiften röjs.

8 §²

En sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål eller ett ärende i en domstols rättsskipande eller rättsvårdande verksamhet upphör att vara tillämplig i målet eller ärendet, om uppgiften tas in i en dom eller ett annat beslut i samma mål eller ärende.

En sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål eller ett ärende i en domstols rättsskipande eller rättsvårdande verksamhet upphör att vara tillämplig i målet eller ärendet om uppgiften tas in i en dom eller ett slutligt beslut i samma mål eller ärende. *Detsamma gäller om uppgiften tas in i ett beslut som inte är slutligt om beslutet innebär att domstolen tar ställning till om en tvångs- eller säkerhetsåtgärd ska riktas mot någon enskild eller att domstolen bestämmer vad som tills vidare ska gälla i en fråga som målet eller ärendet rör.*

Första stycket tillämpas inte, om domstolen i domen eller beslutet har förordnat att sekretessbestämmelsen ska vara tillämplig även i fortsättningen. *Ett sådant förordnande ska alltid meddelas för uppgift för vilken sekretess gäller enligt 27 kap. 5 § andra och tredje styckena samt 34 kap. 4 §, om det skulle strida mot avtal som anges där att uppgiften röjs.*

Första stycket tillämpas inte, om domstolen i sitt avgörande har beslutat att sekretessbestämmelsen ska vara tillämplig även i fortsättningen.

Förordnande om att en sekretessbestämmelse fortsätter att vara tillämplig får inte omfatta domslutet eller motsvarande del av ett annat beslut, såvida inte rikets säkerhet eller annat intresse av synnerlig vikt oundgängligen påkallar det. Rör målet eller ärendet någons civila rättigheter och skyldigheter eller anklagelse mot någon för brott, gäller dessutom att förordnande som omfattar domslut eller motsvarande del av ett annat beslut får meddelas endast om riket befinner sig i krig

² Senaste lydelse 2011:739.

eller krigsfara eller om det råder andra utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig.

8 a §

Ett beslut enligt 8 § andra stycket om att en sekretessbestämmelse ska fortsätta att vara tillämplig ska fattas om intresset av sekretess för en uppgift i domen eller beslutet väger väsentligt tyngre än intresset av offentlighet. Vid denna bedömning ska särskild vikt läggas vid intresset av offentlighet för uppgift om vilka överväganden domstolen har gjort vid sin prövning, om resultatet av prövningen och om identiteten på någon som en anklagelse för brott har riktats mot eller vars rörelsefrihet inskränks genom avgörandet.

Ett beslut enligt 8 § andra stycket ska alltid fattas i fråga om en uppgift som sekretess gäller för enligt 27 kap. 5 § andra och tredje styckena samt 34 kap. 4 §, om det skulle strida mot avtal som anges där att uppgiften röjs.

9 §

Får en domstol eller en annan myndighet del av *en dom eller ett beslut, vari en domstol har meddelat ett förordnande* enligt 8 §, blir den sekretessbestämmelse som *förordnandet* avser tillämplig på uppgiften även hos den mottagande myndigheten. Detta gäller dock inte om en primär sekretessbestämmelse till skydd för samma intresse ändå är tillämplig på uppgiften hos den mottagande myndigheten.

Får en domstol eller en annan myndighet del av *ett avgörande som innefattar ett beslut* enligt 8 § *andra stycket*, blir den sekretessbestämmelse som *beslutet* avser tillämplig på uppgiften även hos den mottagande myndigheten. Detta gäller dock inte om en primär sekretessbestämmelse till skydd för samma intresse ändå är tillämplig på uppgiften hos den mottagande myndigheten.

***Prövning av ett sekretess-
förordnande vid överklagande*** ***Fortsatt tillämplighet av en
sekretessbestämmelse***

10 §³

Överklagas *en dom eller ett beslut vari en domstol har meddelat ett förordnande enligt 5 eller 8 §*, ska den högre domstolen pröva *förordnandet* när den skiljer målet eller ärendet från sig.

Överklagas *ett avgörande som innefattar ett beslut enligt 5 § eller 8 § andra stycket*, ska den högre domstolen pröva *om beslutet ska fortsätta att gälla* när den skiljer målet eller ärendet från sig.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2016.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för uppgifter i domar och beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2011:739.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

*Nuvarande lydelse**Utskottets förslag***43 kap.**

9 §

Får en domstol eller en annan myndighet del av *en dom eller ett beslut, vari en domstol har meddelat ett förordnande* enligt 8 §, blir den sekretessbestämmelse som *förordnandet* avser tillämplig på uppgiften även hos den mottagande myndigheten. Detta gäller dock inte om en annan primär sekretessbestämmelse än 21 kap. 1, 3, 5 och 7 §§ till skydd för samma intresse ändå är tillämplig på uppgiften hos den mottagande myndigheten.

Får en domstol eller en annan myndighet del av *ett avgörande som innefattar ett beslut* enligt 8 § *andra stycket*, blir den sekretessbestämmelse som *beslutet* avser tillämplig på uppgiften även hos den mottagande myndigheten. Detta gäller dock inte om en annan primär sekretessbestämmelse än 21 kap. 1, 3, 5 och 7 §§ till skydd för samma intresse ändå är tillämplig på uppgiften hos den mottagande myndigheten.